

**Кластер з питань управління та координації
місць тимчасового проживання в Україні (СССМ Кластер)
План підготовчих заходів з метою реагування на евакуації
та нові переміщення населення
квітень 2024 р.**

Партнери СССРМ Кластеру в Україні зобов'язуються забезпечити готовність до розширення реагування у випадку посилення військових дій та зміни динаміки переміщення населення. Відповідно до стратегічних цілей СССРМ Кластеру, викладених у Плані гуманітарних потреб і реагування на 2024 рік (2024 HNRP) у випадку нових хвиль переміщення та/або організованої евакуації, СССРМ Кластер буде **підтримувати органи влади та керівників місць тимчасового проживання (МТП) для забезпечення безпечних і гідних умов проживання в МТП та транзитних центрах для внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Крім того, Кластер координуватиме роботу гуманітарних партнерів для забезпечення критичних потреб.**

Упродовж 2023 року в західних та центральних областях України спостерігалось переважно усталене проживання ВПО в МТП. Попри обмежену кількість випадків переміщення та незначний потік евакуації зі східних прифронтових районів, кількість новоприбулих ВПО в цих областях була набагато меншою та більш керованою порівняно з періодом початку 2022 року. У той час як МТП у східних та південних областях також приймали ВПО, динаміка заселення та виселення ВПО з МТП була більш інтенсивною.

У першому кварталі 2024 року Обласні Державні Адміністрації оголосили ряд додаткових евакуацій із прифронтових та прикордонних населених пунктів, що призвело до маломасштабного переміщення в межах постраждалих областей, а також в напрямку західних і центральних областей. Остання в основному відбувалась на «евакуаційних потягах», рух яких був організований між областями, але також шляхом самоевакуації населення. Крім того було розпочато організовану евакуацію для підтримки маломобільних груп населення, які проживають у прикордонних та прифронтових населених пунктах.

Навесні 2024 року гуманітарні організації готуються до можливого збільшення кількості переміщених осіб, що насамперед пов'язано зі зміною динаміки військових дій та евакуацією місцевого населення (на міжвідомчому рівні розглядають різні сценарії розвитку подій). На додаток до участі в міжвідомчій підготовці в рамках Міжкластерної координаційної групи (ICCG) і Міжкластерної робочої групи (ICWG), СССРМ Кластер впроваджує секторальні заходи для своєчасного та ефективного реагування на випадок зростання рівня внутрішнього переміщення населення та запиту на розміщення в МТП.

План підготовчих заходів відображає основні функції та обов'язки координаторів(ок) та партнерів СССРМ Кластеру і розповсюджується серед усіх зацікавлених сторін з метою забезпечення прозорості та передбачуваності заходів реагування. Цей документ було розроблено з урахуванням можливості адаптації до різних сценаріїв розвитку подій по всій країні і за потреби може бути основою для більш детальних планів реагування для конкретних регіонів.

Керівні принципи

Провідна роль органів влади: СССМ Кластер та партнери працюють з метою підтримки органів влади на всіх рівнях та органів місцевого самоврядування, що відповідальні за підтримку внутрішньо переміщеного населення та відіграють провідну роль у реагуванні на надзвичайні ситуації. З метою забезпечення скоординованої та компліментарної підтримки МТП, СССМ Кластер та партнери зобов'язані проводити **консультації з органами влади щодо планування заходів реагування, ідентифікації потреб і прогалин.**

Законодавство щодо питань, пов'язаних з МТП: партнери Кластеру працюють задля підтримки органів влади у впровадженні Постанови №930, прийнятої Кабінетом Міністрів України у вересні 2023 року. Законодавство містить процедури легалізації та закриття МТП, мінімальні стандарти управління та функціонування МТП, положення, що захищають ВПО від примусового виселення, положення про оплату за проживання та компенсацію за комунальні послуги, а також процедури моніторингу та ведення переліку МТП органами влади. Оскільки процес імплементації положень Постанови №930 триває, а також враховуючи можливі нові хвилі переміщення (особливо масштабні), швидке досягнення відповідності мінімальним стандартам проживання в МТП може бути неможливим. Проте важливо, щоб **заходи щодо готовності та реагування, які здійснюються партнерами у СССМ сфері, і далі ґрунтуватися на основі цих принципів та мінімальних стандартів.** Крім того, гуманітарним партнерам слід і далі підтримувати державні органи влади та керівників МТП під час процесу приведення МТП до мінімальних стандартів, визначених законодавством.

Пріоритезація «офіційних» МТП: МТП, які включені до списків, що сформовані обласними адміністраціями та затверджені Мінреінтеграції, визнаються «офіційними». Вони мають відповідати вимогам Постанови №930 та, зокрема, забезпечувати вищий рівень захисту від виселення та відповідати мінімальним стандартам щодо умов проживання. З огляду на це, а також з метою підтримки органів влади під час імплементації Постанови №930, Кластер радить **надавати пріоритет «офіційним» МТП, якщо це можливо, для розміщення новоприбулих ВПО.** У випадках, коли «офіційні» МТП не мають додаткових місць або не відповідають потребам чи масштабам нової хвилі переміщення, в рамках розширеного реагування будуть використовуватися «неофіційні» МТП, зокрема такі, де вже працюють гуманітарні партнери. У цих випадках СССМ Кластер радить вживати заходів для сприяння та підтримки процесу включення цього МТП до офіційного переліку для покращення рівня захисту мешканців у середньостроковій перспективі.

Пріоритезація існуючих МТП: порівняно з 2022 та 2023 роками, фінансова підтримка гуманітарного реагування в Україні зменшується. Це стосується і ресурсів для підтримки МТП та інших секторальних інтервенцій. З метою забезпечення ефективного використання гуманітарних ресурсів та максимізації ефективності використання коштів, які вже були спрямовані на підтримку МТП, СССМ Кластер наполегливо рекомендує **у першу чергу розглядати та використовувати вільні місця в наявних МТП до того, як будуть відкриті нові МТП.** Координатор(к)и СССМ Кластеру будуть адвокатувати це питання з відповідними органами влади, а партнери Кластеру заохочуються до підтримки цього підходу у взаємодії із зацікавленими сторонами.

Використання МТП у випадках вимушеної необхідності: МТП призначені для тимчасового розміщення ВПО, які мають в цьому потребу. МТП не є сталим житловим рішенням, оскільки вони, як правило, не відносяться до офіційного житлового фонду та не призначені для тривалого перебування. Відповідно до принципу «вирішення питання з самого початку», **слід розглянути**

більш придатні та довготривалі варіанти розміщення для ВПО) перш ніж розмістити їх у МТП (наприклад, ініціативи щодо надання допомоги для оренди житла, залучення приймаючих домогосподарств, тощо). Якщо після прибуття в приймаючу громаду ВПО розміщують в МТП, слід докласти зусиль, щоб якнайшвидше знайти більш відповідне середньо- та довгострокове житло, щоб уникнути довготривалого перебування.

Центральна роль захисту: Кластер і партнери зобов'язуються забезпечити центральність питань захисту в основі заходів з реагування, зокрема шляхом дотримання **послідовності, уникнення заподіяння шкоди та охоплення найбільш вразливих категорій населення і тих, хто цього потребує найбільше.** Якщо у МТП проживає велика кількість вразливих верств населення (люди з інвалідністю, з хронічними захворюваннями, люди літнього віку та домогосподарства, очолювані жінками), це передбачає вжиття заходів за допомогою системи управління МТП для забезпечення їхніх потреб та усунення ризиків у сфері соціально-правового захисту та інших критичних питань. Такий підхід включає важливі заходи щодо забезпечення підзвітності перед постраждалим населенням (ППН), запобігання та протидії сексуальній експлуатації та нарузі, зменшення ризиків гендерно-зумовленого насильства (ГЗН), збільшення масштабів доступної інфраструктури для осіб з інвалідністю, а також врахування питань фізичної безпеки, наприклад, безпечної відстані від кордону, лінії фронту та доступу до бомбосховищ.

Скоординовані зусилля: партнери, які надають підтримку МТП, працюють у сотнях МТП по всій Україні. Інформація щодо присутності партнерів доступна на дашборді Кластеру «5W», а також на платформі OPSMAP. CCCM Кластер наполегливо радить **партнерам, зацікавленим в підтримці новоприбулих ВПО та евакуйованих осіб до МТП, спочатку ознайомитися із зазначеними інструментами Кластеру ([доступні на вебсторінці Кластеру](#)).** Крім цього, Кластер закликає партнерів комунікувати з організаціями, які працюють в МТП, та з регіональними Координатор(к)ами CCCM Кластеру, щоб уникнути дублювання і максимізувати результативність використання наявних ресурсів. Щоб посилити цей процес, Кластер звертається до партнерів щодо своєчасного звітування про плани та заходи у відповідних модулях на платформі ActivityInfo.

Заходи з підготовки

Дія	Опис	Відповідальні
Участь в координаційних заходах Уряду	<p>CCCM Кластер підтримуватиме регулярну та активну участь у національних та регіональних урядових механізмах координації, до яких запрошуються гуманітарні організації. Це спрямовано на зміцнення партнерств, вирішення питань і підтримку обміну інформацією для моніторингу та своєчасного реагування.</p> <p>На національному рівні цей процес охоплює регулярні та тематичні зустрічі Координаційного штабу з питань забезпечення реалізації прав і свобод ВПО під керівництвом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України за участю обласних адміністрацій та гуманітарної спільноти.</p> <p>На регіональному рівні це включає тематичні зустрічі Координаційних центрів підтримки цивільного населення на обласному рівні, а також Загальні координаційні зустрічі (ЗКЗ) під спільним головуванням обласної влади та УГКС ООН.</p>	Координатор(к)и CCCM Кластеру (на національному та регіональному рівнях)
Взаємодія з Міжкластерною координаційною	CCCM Кластер підтримуватиме регулярну та активну взаємодію з УГКС ООН та іншими Кластерами через механізми ICCG та ICWG на національному та	Координатор(к)и CCCM Кластеру (на

групою (ICCG) та Міжкластерною робочою групою (ICWG)	регіональному рівнях. Слідкуйте за міжвідомчими процесами щодо підготовчих заходів, аналізу різних сценаріїв розвитку подій і ризиків. Кластер рекомендує брати участь в організованих міжкластерних моніторингових місіях в пріоритетних постраждалих локаціях.	національному та регіональному рівнях)
Моніторинг ситуації	<p>СССМ Кластер стежить за розвитком подій та змінами щодо поточної ситуації шляхом активної участі у зазначених координаційних механізмах. Крім того, Кластер також підтримує двосторонню комунікацію з міністерствами на національному рівні та обласними адміністраціями на регіональному рівні, а також слідкує за повідомленнями органів влади.</p> <p>З огляду на присутність партнерів в різних регіонах та їх досвід, просимо повідомляти про критичні ситуації або значні зміни в поточній ситуації координаторам СССР Кластеру.</p>	Координатор(к)и СССР Кластеру (на національному та регіональному рівнях), СССР партнери
Обмін інформацією між Кластером та партнерами	<p>СССМ Кластер забезпечить оновлення та актуальність списків контактів та списку розсилки для партнерів і ключових зацікавлених сторін. Партнерам рекомендовано переконатися, що працівники, які займаються питаннями підтримки МТП та відповідні контактні особи підписані на розсилку Кластеру на національному та/або регіональному рівнях.</p> <p>СССМ Кластер буде своєчасно ділитись інформацією з партнерами на національному та регіональному рівнях щодо подій, які потребуватимуть збільшення масштабів реагування, та за потреби забезпечувати двосторонню комунікацію.</p> <p>Партнери у СССР сфері, які присутні на місцях і підтримують постійний зв'язок з місцевою владою, мають ділитися відповідною інформацією щодо нових переміщень населення з контактними особами СССР Кластеру на національному або регіональному рівнях для відповідної та своєчасної координації та подальших дій.</p>	Координатор(к)и СССР Кластеру (на національному та регіональному рівнях), СССР партнери
Залучення ресурсів / фінансування	<p>Згідно з ПГПР на 2024 рік, відповідно до якого планується надати допомогу щодо підтримки МТП для 40 000 новоприбулих ВПО, СССР Кластер підтримуватиме залучення ресурсів та фінансування для партнерів. Якщо фактичний рівень переміщення перевищить прогнози Уряду або показники планування можливого розвитку подій, ухваленого на рівні ICCG / Гуманітарної команди країни (ГКК), цільові показники залучення ресурсів повинні бути скореговані.</p> <p>СССМ Кластер закликає партнерів реалізовувати власні ініціативи з мобілізації ресурсів та звертатися за підтримкою до Кластеру, якщо це буде необхідно. Партнерам також пропонується повідомляти про отримане фінансування в Службу фінансового моніторингу ООН для кращого розуміння наявних ресурсів у гуманітарному реагуванні.</p>	Національна команда Кластеру та команда управління інформацією Кластеру, регіональні Координатор(к)и та СССР партнери
Оновлення списку МТП СССР Кластеру	<p>Спільно з Ініціативою REACH та за підтримки партнерів, СССР Кластер завершить процес оновлення та верифікації списку МТП шляхом проведення моніторингу МТП. Такий підхід забезпечить найбільш точну та актуальну інформацію щодо МТП, які будуть в списку СССР Кластеру та дасть змогу ефективно визначити наявність вільних місць МТП та інформувати щодо умов проживання та потенційних потреб у МТП.</p> <p>СССМ Кластер здійснюватиме моніторинг умов проживання в МТП на відповідність мінімальним стандартам, зокрема, наявність вільних місць в МТП з доступною інфраструктурою для осіб з інвалідністю.</p>	Координатор(к)и СССР Кластеру (на національному та регіональному рівнях), Ініціатива REACH, СССР партнери

	СССМ Кластер надаватиме відповідну інформацію щодо МТП для включення її до буклетів та інших інформаційно-роз'яснювальних матеріалів для ВПО, розроблених урядом та Кластером з питань захисту.	
Впровадження механізму перенаправлення СССМ Кластеру	<p>СССМ Кластер впровадить новий механізм перенаправлення, який буде використовуватися у випадках, якщо партнери не зможуть забезпечити потреби в МТП, транзитних центрах для ВПО та інших видах тимчасового житла через власні механізми перенаправлення, та у разі потреби в допомозі від координаторів Кластеру для проведення СССМ або міжсекторальних інтервенцій в МТП. Механізм спрямований на структурований та підзвітний супровід запитів на перенаправлення стосовно потреб та прогалин в МТП. У рамках впровадження механізму також буде проведено інформаційні сесії та тренінги з використання інструменту для партнерів СССМ Кластеру та координаторів інших кластерів.</p> <p>СССМ Кластер звертається до партнерів стосовно забезпечення участі своїх відповідних співробітників у брифінгу / тренінгу щодо механізму перенаправлення, щоб вони розуміли принцип його роботи та могли впевнено ним користуватися.</p>	Національна команда Кластеру та команда управління інформацією Кластеру, регіональні Координатор(к)и та партнери Кластеру
Розбудова спроможностей	<p>СССМ Кластер та МОМ, які спільно очолюють Технічну робочу групу з питань розбудови спроможностей, закінчать роботу над контекстуалізованим пакетом матеріалів, які стосуються вступного СССМ тренінгу. Крім цього, робоча група буде проводити як вступні тренінги, так і тренінги для тренерів у другому кварталі 2024 р.</p> <p>СССМ Кластер закликає партнерів поінформувати своїх нових співробітників щодо стандартів, процесів та функцій у СССМ сфері, а також цілей та діяльності Кластеру, згідно з ПГПР на 2024 р. Партнерам також рекомендується визначити працівників для участі у вступних тренінгах та тренінгах для тренерів.</p>	Співголови Технічної робочої групи з питань розбудови спроможностей та партнери Кластеру
Мапування спроможностей партнерів	<p>СССМ Кластер закликає партнерів вчасно звітувати у Модулі Планування Діяльності (МПД) та Модулі Моніторингу Реагування (ММР) на платформі ActivityInfo відповідно до інструкцій команди управління інформацією Кластеру. Звітування забезпечить можливість здійснювати загальний огляд запланованої та поточної присутності партнерів та їхньої діяльності.</p> <p>Регіональні Хаби СССМ Кластеру регулярно оновлюватимуть інформацію щодо мультисекторальної діяльності партнерів на місцях, щоб визначити можливості для розширення реагування. Це сприятиме процесу перенаправлення щодо МТП та транзитних центрів для ВПО у разі необхідності збільшення масштабів гуманітарного реагування.</p>	Партнери, команда управління інформацією та регіональні координатори Кластеру
Мапування процесу евакуацій та діяльності зацікавлених сторін на обласному рівні	Регіональні хаби СССМ Кластеру забезпечать мапування процесу евакуації щодо кожної області, та процесу розміщення нових ВПО та евакуйованих осіб до МТП. Це включатиме інформацію щодо контактних осіб та представників різних рівнів влади, які беруть участь в евакуаціях, а також інших громадських організацій та волонтерських груп. Оскільки евакуаційні процеси відбуваються по-різному у кожній області, мапування сприятиме більш послідовній взаємодії та прийняттю найбільш ефективного рішення у разі нової хвилі переміщення населення або оголошених евакуацій, включаючи організовані «евакуаційні потяги».	Регіональні Координатор(к)и Кластеру

Заходи щодо реагування (Стандартна процедура реагування)

З метою забезпечення вчасного та послідовного гуманітарного реагування на місцях, **регіональні Координатор(к)и СССМ Кластеру у співпраці з партнерами та** ґрунтуючись на інформації, отриманій за результатами моніторингу ситуації на національному або регіональному рівнях, через двосторонні канали комунікації та інформації розміщеній на урядових вебсторінках тощо, ініціюватимуть описані нижче дії.

Зверніть увагу, що цей документ для включає опису стандартних СССМ активностей, оскільки вони детально викладені у Плані гуманітарних потреб і реагування на 2024 рік та Матриці активностей Кластеру.

1. Підтвердження інформації з органами влади:

- Підтвердження з контактними особами органів влади в постраждалих областях інформації щодо масштабів та терміновості ситуації для забезпечення необхідного реагування включаючи інформацію про: 1) часові рамки, 2) очікувану кількість постраждалих осіб, 3) транзитні центри для ВПО, які будуть використовуватися, та 4) МТП, які прийматимуть новоприбулих ВПО.
- Для організованої евакуації: 5) місце прибуття (приймаюча область / громада), 6) евакуаційні маршрути; 7) транспортні засоби, які використовуються для евакуації населення. Цю інформацію потрібно підтвердити з органами влади приймаючих областей.
- У разі потреби, надання підтримки органам влади з визначенням МТП, які мають спроможність розмістити ВПО та відповідають мінімальним стандартам, згідно з оновленим списком МТП СССМ Кластеру, а також ідентифікація з вільних місць в МТП, які оснащені інфраструктурою для осіб з інвалідністю.

2. Інформування та консультації із зацікавленими сторонами:

- Інформування партнерів Кластеру про ситуацію, надіславши електронного листа та використовуючи оновлений список розсилки, а також під час проведення зустрічей або брифінгів.
- Консультація з партнерами, які можуть надати найбільш актуальну інформацію про контекст ситуації. У відповідних випадках використовуються спеціальні канали зв'язку, такі як групи WhatsApp / Signal тощо, для ефективного обміну інформацією в невеликих групах зацікавлених сторін.
- Надання оновленої інформації про МТП, зокрема дані щодо МТП обладнані інфраструктурою для маломобільних осіб, інформаційно-роз'яснювальні матеріали (наприклад, буклети).
- Взаємодія з УГКС ООН та іншими кластерами через міжвідомчі канали.

3. Оцінка потреб та прогалів:

- На основі ідентифікованих транзитних центрів для ВПО та МТП, ініціація / координація проведення оцінки потреб у визначених або постраждалих локаціях. Пріоритезація оцінки партнерів СССМ Кластеру, які вже працюють на місцях. Проведення консультації з ВПО та приймаючою громадою відповідно до принципів щодо підзвітності постраждалому населенню.

- Якщо неможливо негайно провести оцінку на місцях у зв'язку із часовими рамками або логістичними питаннями, орієнтовна оцінка потреб може бути проведена з використанням: 1) останніх даних моніторингу МТП або списку МТП СССМ Кластеру, 2) останніх результатів оцінки партнерами або даних моніторингу, 3) телефонної консультації з керівником МТП, 4) списку потреб від державних органів влади. У цих випадках потрібно **якомога швидше забезпечити належну перевірку шляхом здійснення особистого виїзду на місце** для підтвердження орієнтовних потреб.
- Партнери та/або Координатор(к)и СССМ Кластеру повинні брати участь у спільних або **міжкластерних моніторингових місіях**, коли є така можливість.

4. **Координація та перенаправлення для забезпечення потреб та усунення прогалин:**

- На основі оцінки потреб, **визначення необхідності залучення додаткових ресурсів**, або партнери, які підтримують МТП можуть забезпечити потреби самостійно. При необхідності використання інструмент мапування діяльності партнерів.
- Якщо партнер, який підтримує МТП, не може забезпечити потреби що стосуються СССМ сфери чи міжсекторальні потреби самостійно або через внутрішні механізми перенаправлення, потрібно використовувати **механізм перенаправлення СССМ Кластеру**. Це є сигналом для регіональних координаторів СССМ Кластеру про критичні потреби або прогалини, на які потрібно звернути особливу увагу, з метою залучення додаткових ресурсів та підтримки.
- **Супроводження запиту на перенаправлення та визначення партнера**, згідно з процедурами механізму перенаправлення. Повідомте національну команду СССМ Кластеру, якщо потрібна додаткова підтримка, зокрема якщо потрібна двостороння комунікація між партнерами та Кластером.

5. **Звітування та залучення фінансування (у разі потреби):**

- Залежно від масштабу нової хвилі переміщення можуть бути введені **додаткові вимоги до звітності** (наприклад, короткі огляди УГКС ООН). Координатор(к)и Кластеру забезпечать дотримання термінів, як на регіональному, так і на національному рівні, оскільки це необхідно для забезпечення якомога більшої деталізації та точності. Кластер може звернутися до партнерів за додатковими звітами, для відображення потреб, прогалин та поточних результатів реагування. Залежно від масштабу реагування, також можуть готуватися оновлення та звіти від Кластеру, щоб підкреслити критичні потреби, прогалини та потреби у фінансуванні (див. нижче).
- Якщо масштаб потреб виходить за межі того, що можна охопити наявними ресурсами, або якщо об'єм потреб суттєво відрізняються від запланованого рівня реагування, визначеного у ПГПР на 2024 рік, в такому випадку **може знадобитися залучення додаткового фінансування**. Зверніть увагу, що згідно з ПГПР на 2024 рік передбачено надання допомоги у СССМ сфері для 40 000 новоприбулих ВПО до МТП. Така координація відбуватиметься на національному рівні СССМ Кластеру (Київ), на основі даних від регіональних координаторів та партнерів. Окрім цього партнерам пропонується проводити власні заходи щодо залучення фінансування. У цьому випадку підтримка Кластеру надаватиметься за запитом.

6. **Моніторинг, висновки та корегування напрямку дій:**

- Під час розгортання реагування взаємодійте із партнерами у СССМ сфері та іншими міжсекторальними партнерами для **раннього визначення проблем або прогалин, вирішення та усунення яких потребують підтримки від Кластеру.**
- Сприяйте активній взаємодії з ВПО, керівниками МТП, представниками органів влади та іншими зацікавленими сторонами, щоб **розуміти, наявні проблеми та потреби**, з урахуванням різних поглядів на ситуацію. Підтримуйте партнерів для адаптації їх методів надання допомоги на основі отриманого зворотного зв'язку для **забезпечення підзвітності та якості** реагування.
- Можуть виникнути обставини, які не були передбачені цим Планом / Типовим порядком дій, або можуть бути виявлені потреби, для забезпечення яких немає типових заходів відповідно до ПГПР на 2024 рік. Тому цей документ, а також інші рекомендації та матеріали щодо планування Кластеру повинні оновлюватися за необхідністю, щоб забезпечити ефективність реагування.

